

„Eerlijkheid in het huwelijk“

Een onzer lezers of lezeressen schreef ons enige bedenkingen naar aanleiding van het verslag ener vergadering, waar „Eerlijkheid“ in het huwelijk behandeld werd. Hoewel de brief van onze lezer(es) niet voor publicatie bedoeld is, willen we toch de inhoud in het kort weergeven. Hij (of zij) zegt, kort samengevat:

„De verkondiging en het goedpraten van het sexueel verkeer buiten het huwelijk is mijns inziens van zo laag staand zedelijk peil, dat een beschaafd mens daar eigenlijk niet op moet ingaan.“ Wel is waar klopt er iets niet in het burgerlijk huwelijksleven, maar daarom moet juist het zedelijk peil van het huwelijk omhooggehaald worden en dat kan niet door het fel propageren van het sexueel verkeer buiten het huwelijk. Natuurlijk zijn we voor „eerlijkheid in het huwelijk“, maar deze eerlijkheid dient hierin te bestaan, dat men uiterlijk erkent, wanneer een verder samenleven onmogelijk geworden is. En dan moet men scheiden, „maar ook het scheiden moet in een goede maatschappij aan grenzen gebonden zijn“. „Maar een verdere samenleving, met alle daaraan verbonden excessen van sexuele uitspattingen, en dan nog het medeweten van de jeugd, vind ik niet alleen een schande, maar ook misdadig en een „Spartacist“ onwaardig.“ „Uit zulk een gepropageerde samenleving kan nooit een zedelijk hoogstaand volk geboren worden. Ten slotte spreekt de lezer(res) de hoop uit, dat „Spartacus“ de verslagen van dergelijke vergaderingen niet meer zal opnemen.

Laat ons eerst een misverstand uit de weg ruimen. De inleidster op bedoelde vergadering heeft in haar rede helemaal geen propaganda voor het sexueel verkeer buiten het huwelijk gemaakt. Tenminste, als verslaggever hebben we daarvan absoluut geen indruk gekregen. Ze zei alleen: als het daartoe komt, zeg het dan eerlijk tegen elkaar. Dat is geen „verkondiging“ van sexueel verkeer buiten het huwelijk. Met het „goedpraten“ is het iets anders. Spreekster was van mening dat het verlangen er naar in iedereen leeft en dat er zodoende ook een druk gebruik van gemaakt wordt. Met een laag zedelijk peil heeft dat volgens spreekster niets te maken. Het is voor haar een zeer „natuurlijke“ aangelegenheid en het is een eis van geestelijke hygiëne daarmede te rekenen. (Deze term is door spreekster naar we menen wel is waar niet gebruikt, maar zo hebben we haar uiteenzetting begrepen). We willen nu echter nog enige opmerkingen als redactie van Spartacus maken. De Communistenbond „Spartacus“ is een politieke organisatie, die haar werkterrein vindt in het propageren van de zelfstandige klassebeweging. Ze propageert, hoe de arbeidersklasse door zelfstandige radenmacht de leiding en het beheer van het hele maatschappelijke leven aan zich moet trekken. Ze wijst er op, hoe de arbeiders

ondanks verschil in opvatting van velelei vraagstukken van godsdienst, politiek en cultuur toch hun klasse-eenheid in de raden moeten vinden. In de zelfstandige stakingsbewegingen, die zich onder de leiding van eigen gekozen stakingscomités in alle landen voltrekken, vinden we dit beginsel terug. „Spartacus“ toont telkens opnieuw de grondslagen van de nieuwe, wordende eenheid der arbeidersklasse. Dat is een van haar voornaamste taken.

Natuurlijk zijn daarnaast allerlei kwesties van historische en culturele aard, waar ieder van ons zijn gedachten over laat gaan. En op deze punten is dan ook een veel grotere variatie van opvatting, dan op de direct praktische punten van de klassenstrijd. Over al die andere kwesties heeft „Spartacus“ geen uitgesproken opvattingen en ze kan ze ook niet hebben. Een stellingname in deze kwesties hoort in de Bond niet thuis. We hebben niet

DENK OM ONS NIEUWE ADRES!

Van 1 October af moeten alle poststukken voor de Communistenbond, het weekblad „Spartacus“ en de uitgeverij „De Vlam“ worden geadresseerd:

**Spartacus Postbus 7046
Amsterdam Zuid II.**

Uitgezonderd daarvan is de postrekening van de uitgeverij, die nu eenmaal op haar naam staat, n.l.:

**Postrekening 168797
t.n.v. Uitgeverij „De Vlam“
Amsterdam.**

De stortingen voor intekening op „de Arbeidersraden“ blijft op rekening Gemeente Giro Amsterdam no B. 2319 t.n. L. de Beer.

Voor bespoediging van de afdoening van de correspondentie is het gewenst, in één brief zoveel mogelijk één zaak te behandelen.

Er kunnen echter meer briefjes in één couvert.

Geef bij voorkeur in de linkerbovenhoek van elke brief aan voor welke afdeling zij bestemd is:

De afdelingen zijn:

1. Redactie geschriften en algemene politiek;
2. Propaganda en organisatie bond;
3. Geldmiddelen bond;
4. V.S.V., ontwikkelingswerk, jeugdwerk;
5. Centrale boekhouding uitgeverij;
6. Abonnementen, bestellingen en expeditie uitgeverij;
7. Algemeen beheer uitgeverij.

Zoals U bij vergelijking met ons bericht van de vorige week zult opmerken, zijn bovenstaande afdelingen (nu definitief) iets anders ingedeeld.

U kunt bij de aanduiding van de afdeling overigens volstaan met b.v. Redactie, Centrale boekhouding, Abonnementen enz. Functionarissen, knip dit uit, opdat ge U zonnig steeds kunt vergewissen van de juiste adressering.

allemaal dezelfde opvattingen over de Franse revolutie, de Parijse commune, over schilder- of beeldhouwkunst, over teratuur. En dat is ook niet nodig.

Maar „Spartacus“ is er wel van overtuigd dat de hele Westerse cultuur aan 't wankelen is. Dat eeuwen-oude waarheden als puin ineensstorten, zonder dat nieuwe waarden uit het puin vertrijzen. En we weten ook, hoe velen zich in angst aan de oude waarheden vastklampen. Daarbij denken we aan het mooie boekje van de Amerikaanse opvoedkundige John Dewey „Oud en nieuw individualisme“. Hij begint dit boekje met de opmerking: „Het wordt een gemeenplaats te zeggen, dat we in ons denken en gemoedsleven, tenminste in de taal, waarin we dit tot uitdrukking brengen, leven in een vroegere eeuw, zo tussen 1300 en 1800, ofschoon we behoren tot de 20e eeuw. De eeuwige trouw en eeuwige liefde, die nog steeds worden bezongen en nog steeds als hoogste goed en schoonheid gelden, tenminste in de taal, staan in scherpe tegenstelling tot het aantal echtscheidingen, dat in de laatste generatie met 600% is toegenomen.“

Dewey wijst er verder op, hoe vele schrijvers, filosofen en politici jammeren over verloren schoonheden en dat ze de mensen bezweren tot de oude waarden terug te keren. Maar hij acht dit een hopeloos pogen, omdat de bron van het verval der oude waarden niet te stuiten is. Daarom moeten de mensen niet terugkijken, maar ze moeten vooruit, door hun leven aan de nieuwe levensvoorwaarden aan te passen. Daarom staat „Spartacus“ open voor de nieuwe stromingen van de tijd, die worstelen met het oude. We staan op het standpunt, dat men de mensen moet laten kennis maken met wat er op het ogenblik te koop is. Het gaat er daarbij niet om, of we het er mee eens zijn of niet. Dat doet niets ter zake. Niet wij moeten de levenshouding van de mensen bepalen, doch dat zullen ze zelf moeten doen. De oude partijen zetten de mensen precies voor, wat ze voor nuttig en nodig houden, omdat ze geen zelfstandige mensen, doch alleen VOLGELINGEN willen maken. Naar onze mening is daarmee echter noch de arbeidersklasse, noch de Spartacusbond gebaat. We willen een alzijdige, geestelijke oriëntatie, zodat we met kennis van zaken kunnen oordelen.

VERENIGING VAN SPARTACUSVRIENDEN

Zaanstreek: Weekend 12 en 13 October in de zaal van de Speeltuyn „Het Oosten“ Oostzijde tegenover Schoolmeesterstraat, Zaanland.
Programma in Spartacus nr. 37.
Brood, drinkbekers en suiker meenemen.
Voor overnachters: dekens meenemen.

Amsterdam: Maandag 7 October, in gebouw „West-einde“, Westeinde nr. 3: eerste lezing van de reeks over „Het Kapitaal“ van K. Marx. Ruim gelegenheid voor discussie.

Donderdag 10 October, aanvang beginnendiscursus „Esperanto“. Alle deelnemers gelieve zich nog even te melden voor mededeling van het adres.

2 October 1946

Prijs 15 cent

6e Jaargang - No. 41

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“Redacteur:
TJEERD WOODSTRA*Proletariërs aller landen, verenigt U!*Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Alle gelden naar Uitgeverij „De Vlam“
postgiro 168797 te Amsterdam

Neurenbergs Recht

het Internationale gerechtshof te Neurenberg heeft op 30 September zijn oordeel geveld. Twaalf der aangeklaagden, waaronder Goering en Seyss-Inquart werden dood veroordeeld. Andere vonnissen waren: levenslange gevangenisstraf, 20, 15 en 10 jaar gevangenis. Drie werden erbijgesproken: Schacht, von Papen en Fritzsche.

Het loont niet de moeite om te vermelden welke bijzondere straf deze of gene van deze tijdens het Nazi-regiem zo almachtige Heren heeft toebedeeld heeft gekregen. Wij hebben er te weinig belangstelling voor om ons er druk over te maken. De enkele personen, die daar in Neurenberg terecht stonden zijn niets, nu de nacht, waardoor zij op de voorgrond werden geplaatst, vernietigd is. Het zijn individuen, zoals er velen rondlopen, op jacht naar succes, zonder veel scrupules als zich daar een kans voordoet, zich naar boven kunnen werken. Het raakt dus ons ook niet, wat de overwinnende bourgeoisie met de Nazileiders doet, of ze worden opgehangen dan wel in de gevangenis opgesloten. Want ontdaan van hun macht hebben zij geen betekenis meer.

Wat wil niet zeggen, dat wij instemmen met en Bern. Shaw, die van mening is, dat de Nazileiders maar allemaal moest ten lopen, omdat het toch zulke onbegrijpelijk individuen zijn. Wij menen wel egelijk, dat zij allen de strop verdiend hebben en met hen nog duizenden en duizenden die vrij rondlopen, van mijnheer Eugenbergs af tot aan de laatste dorpsbuurmeester toe, die niet gearzeld hebben zo velen van hun eigen landgenoten de dood te sturen, indien zij het voor de handhaving van de macht van het Naziregime noodzakelijk achtten.

Zij allen werkten met de strop, met gevangenis en concentratiekamp om elken tegenstander van de Nazi-macht uit te peien, want de macht der Nazi's was hun macht, de macht der heersende klasse in Duitsland van 1933 af.

Zij zijn er voor 100% verantwoordelijk voor en zij hadden vast en zeker tot de laatste man de strop verdiend. Als het revolutionaire proletariaat met hen had aferekend was er geen enkele van overgebleven.

Het is echter niet zo ver gekomen!

Het Duitse proletariaat heeft na zijn nederlaag van 1933 een tweede nederlaag geleden, toen het niet bij machte was, de Nazimacht te breken. Het bleef onderdrukte klasse. In de plaats van de ene onderdrukte klasse is de andere getreden. Hoe vijandig de overwinnende landen ook tegenover de Nazimacht hebben gestaan, zolang de strijd duurde, de terreur der Nazi's tegen de eigen bevolking lieten zij ongestraft. Dat het opsluiten van grote massa's in concentratiekampen, het doodranselen en vermoorden van velen, het smoren van elk vrij woord, zoals het door de dragers van de Nazimacht jarenlang werd toegepast, een misdaad is in het groot, wordt door de nieuwe heersers in Duitsland niet erkend. Zij oordelen niet, zoals de door het Nazibewind vertrapten zouden doen. Zij zien ook niet met de ogen van hen, die begrijpen, dat zonder deze misdadige terreur van 1933 af, het Duitse volk niet in deze verwoestende oorlog had kunnen worden meegesleurd. Ze veroordelen niet de nationaal-socialistische terreur, die toch de voornaamste oorlogsvoorbereiding was.

Integendeel, overal in Duitsland, waar de Amerikanen, Engelsen of Fransen het land hebben bezet, worden de Nazi-autoriteiten in hun functies gehandhaafd. Dezelfde mensen, die onder Hitler de zweep over de Duitse bevolking hebben gehanteerd, doen het nu ook in opdracht van de Amerikaanse, Engelse en Franse bezetters. Zij waren toen de vertegenwoordigers van de heersende klasse in Nazi-uniform, zij blijven dit ook al hebben ze dit uniform nu moeten opbergen.

De bourgeoisie van Duitsland, die door middel van het Nazi-bewind getracht heeft de wereldmacht te veroveren is verslagen, ze moest afstand doen van haar wereldmachtsdroom. Maar zij is niet als heersende

de klasse verslagen, haar macht over de arbeiders is niet aangetast.

En zij krijgt nu een nieuwe kans, wanneer zij deze macht gebruikt om de Duitse bevolking in de aanstaande strijd om de wereldmacht aan de zijde van het Westerse kapitaal te brengen.

De politiek der bezettende macht is zonder twiifel hierop gericht. Zij ziet in de verslagen heersende klasse in Duitsland haar natuurlijke bondgenoot, als het er om gaat zich voor te bereiden op de strijd tegen Rusland.

Het oordeel van het Neurenberger gerechtshof weerspiegelt deze politiek maar al te duidelijk. Bijna een jaar werd het proces slepende gehouden. De voor het gerecht gebrachte Nazileiders werden gebruikt als figuranten in het grote toneel dat voor het wereldpubliek opgevoerd moest worden en waarin alle schuld voor het naamloos oorlogsleed op de nazileiders afgewenteld moest worden.

De angst, de honger, de tuberculose, de vernietiging, krankzinnigheid, de totale berooidheid, de wanhoop, ja zelfs de chaos waarin de wereld nu nog verkeert, dit alles moet de schuld van de nazi's zijn. Om eigen schuld te bedekken, daarom moest een langdurige comédie opgevoerd worden. Om alle haat en drang naar rechtvaardigheid der massa van zichzelf af te wenden, kregen we de ellenlange verhalen in de krant, hoe zenuwachtig Hess was en hoe armzalig, vermagerd en bleek Goering er uitzag enz. Een jaar lang konden we ons iederen dag verzadigen aan wat de heren rechtsspraak belieften te noemen en konden we de grote comédie in Neurenberg stap voor stap volgen met haar wisselende personages en entre-actes.

En nu is dan het vonnis geveld. Het is een grotesk slot van de hele comédie. Neen, grotesk is een veel te zwak woord. Het is zo boven alle mate belachelijk, dat men er stil van wordt. Probeer eens je voor te stellen, dat het niet uit te denken ontzaglijk gebeuren, dat wij samen vatten in het begrip „de tweede wereldoorlog“ ontsproten zou zijn aan het zieke brein van de persoon Hitler, dat alle schuld hieraan op zijn hoofd neerkomt. Want dat is tenslotte de inhoud van het oordeel. Dat is uiteindelijk de inhoud van het oordeel, door dit gerechtshof van de machthebbers in deze kapitalistische wereld, geveld.

Uit de inhoud:

**N.V. Koninkrijk der Nederlanden
Proletarische Massabeweging
Tweede aandeel
Dialectiek**

Het Rijkskabinet, de legerleiding, de S.A. werden als niet-schuldig verklaard. Aanvaard werd de laffe uitvlucht dat zij als geheel in opdracht van Hitler en van de samenwerders om hem heen hebben gehandeld en geen weerstand aan die rampzalige politiek konden bieden. S.S., S.D. en Gestapo werden als groepen tot de samenwerders gerekend, evenals Goering, Streicher enz. die ter dood zijn veroordeeld. Hitler en een troepje samenwerders hebben de wereld in brand gestoken, dat is het armzalige antwoord door de heersers der wereld aan de mensheid gegeven. Armzalig, maar bovendien hoe stom. Geloven de heren dan werkelijk, dat de wereld vergeten is, hoe de gehele bezittende klasse van Duitsland Hitler en zijn bende aan de macht geholpen heeft? Dat het juist het kapitaal van de Duitse groot-industrie was dat Hitler en de Nazi-partij de middelen verschaft heeft voor hun propaganda. Omdat slechts en het fascisme en de oorlog hen de enige kans bood zich te redden uit het bankroet, dat hen als gevolg van de eerste wereldoorlog, boven het hoofd hing?

Het bleek toen al overduidelijk, dat de politiek van Hitler, hun politiek was, die zij met hart en ziel stunden. Al kunnen wij begrijpen, dat de rechters in Neurenberg, niet de werkelijke schulden aan de oorlog konden aanwijzen, dat zij niet kunnen en willen zien, dat de oorlog een onontkoombaar gevolg is van onze kapitalistische ordening, een oordeel als in Neurenberg geveld, draagt te duidelijk het kenmerk een klassenoordel te zijn. De arbeidersklasse van de gehele wereld zal begrijpen, dat de heersende klasse der overwinnende landen die van Duitsland niet kan veroordelen. Ze zou er zelf door getroffen worden.

De vrijpraak van Schacht, Fritzsche en von Papen is een gebaar tegenover de groot-bourgeoisie, het is een bemoeiding. Het geeft te kennen dat de westerse bourgeoisie een plaats voor hen inruimt in haar front tegen Rusland.

Meer nog, niet alleen een plaats voor hen inruimt, maar hen ook beschouwt als haar natuurlijke bondgenoten.

Het is nog niet zo heel lang geleden, dat Dönitz aanbod om gezamenlijk tegen Rusland op te trekken. Toen was de tijd er nog niet voor aangebroken. Als we echter zien, hoe nu een jaar na de oorlog, de tegenstellingen tussen Rusland en het Westers kapitaal zich verscherpt hebben, als we daarbij denken aan de rede van Byrnes in Stuttgart, waarin duidelijk te kennen werd gegeven, dat Amerika zijn eigen gang zou gaan t.o.v. de politiek in Duitsland, dan begrijpen we, waarom niet alleen de vonnissen zo uitgevallen zijn, maar ook, waarom ze juist nu geveld zijn.

Rusland heeft ook meegedaan aan de maandenlange comédie om de schuld van Hitler en zijn trawanten aan de oorlog te bewijzen. Maar Rusland vindt in de Duitse bourgeoisie geen bondgenoot. In het Russische systeem is het de staat die het monopolie over de productie aan zich trekt en

N.V. Koninkrijk der Nederlanden

Verdwenen Illusies.

De illusies van de grote massa uit de laatste jaren van voor de oorlog smelten als sneeuw voor de zon. De defaitisten, zij die in de oorlogsjaren bleven uitspreken dat de oorlog een imperialistische oorlog was en dat het niet ging om de z.g. hoge waarden van vrijheid, welvaart en menselijkheid, krijgen gelijk.

In een buitengewoon moeilijke periode, een periode waarin nationalistische verdwazing over de arbeiders kwam, hebben zij niet afgelaten het bestaan en de noodwendigheid van de klassenstrijd, de vorming van het Derde Front, het front van de uitgebuitenen van alle landen, te propageren.

Zeker niet minder, dan in de nationale roes bevangen burgerlijke illegale strijders, heeft die kleine proletarische voorhoede haar offers gebracht in het verzet tegen het fascisme. En haar taak was des te zwaarder, omdat zij haar klassepositie zuiver wilde houden en zich niet kon vermengen met het nationaal burgerlijk verzet. Integendeel, zij wilde en moest uitspreken, dat ook na de zgn. bevrijding de arbeiders dezelfde klassevijand weer tegenover zich zouden vinden en dat onder de nieuwe verhoudingen verhoudingen van een onder een centraal staatsgezag geleid en geconcentreerd kapitalisme, verhoudingen van verregaande verarming en vernietiging der wereldrijdommen, de klassebotsingen feller dan ooit zouden worden.

Fantasten werden zij genoemd, die tegelijkertijd een groot gevaar waren voor de nationale zaak.

De fantasten hebben gelijk gekregen. De illusies van vrijheid en welvaart verdwijnen. Zelfs de grote, uit de verzetstijd geboren burgerlijke pers moest vaststellen, dat er in dit land en andere bevrijde landen een geprikkelde stemming onder de grote massa heerst. En ook zonder die persverklaring weet dat een ieder. Staking op staking golft door de landen. Stakingen beheersen periodiek de atmosfeer van de grote Europese steden, ook van de steden in het kleine Nederland.

De toestand.

Het Nederlandse economische leven, alsmede alle bedrijven en alle werkers zijn,

de bourgeoisie onttegent. In het Russische gebied worden daarom ook de bestuursambtenaren uit anti-fascistische kringen gerecruteerd. De arbeidersorganisaties en haar leiders vormen daar de basis, waarop de nieuwe staatsexploitatie wordt opgebouwd.

Daarom protesteerde de Russische rechter in Neurenberg tegen het oordeel. Hij eiste de schuldverklaring van het Rijkskabinet, van de legerleiding en het doodvonnis voor alle beklagden. Zijn protest heeft tot doel de sympathie der anti-fascisten te winnen,

dat blijkt na de oorlog steeds meer, opgenomen in de balans van de nieuwe grotenaamloze vennootschap tot exploitatie van bodem, opstellen en werkkrachten binnen de grenzen van het koninkrijk der Nederlanden.

Grote verliezen aan materiaal, winstbronnen en afzetgebieden hebben de voorheen onafhankelijke bedrijven geleden. Thans worden zij, zoals voorheen kleine zaken in groten opgingen, op hun beurt ingeschakeld in de grote onderneming de Staat, waarin zij nog maar een zeer betrekkelijk vrijheid van handelen bezitten.

De directie heeft haar eerste balanselanzamerhand gepubliceerd en wij zijn eigenlijk min of meer in verzuim gebleven ook onze visie daarover te geven. Maar er is in onze kleine krant steeds zoveel te schrijven en de positie van het Nederlands kapitalisme, en de staat en de middelen die beraamd worden om de moeilijkheden te boven te komen, vereisen een nauwkeurig studie, zodat de artikelen hierover ook maar niet zo uit de pen kunnen vloeien.

Maar nu heeft de directeur van de groten V. gesproken. Afgezien van iedere diepgaande beschouwing is dat woord zo duidelijk geweest, dat wij er over schrijven moeten. Later zullen we ongetwijfeld over de economische situatie, over de financiële positie van de Nederlandse staat, over de middelen die zij beraamd om de toestand meester te worden, meer moeten schrijven. Ditmaal willen we alleen signaleren en de arbeidersklasse alarmeren. Want de directeur, minister-president Dr. Beel heeft gesproken, zo gesproken dat iedere illusie uit de koppen van de arbeiders wordt weggevaagd.

Geven we toch, voordat we Dr. Beel's radiorede onder de loupe nemen, enige gegevens, die we uit de enkele weken geleden aan de Staten-Generaal aangeboden miljar-den-nota putten.

Nederland had vóór de oorlog een staatschuld van ongeveer 4 miljard, of per inwoner ongeveer f 445.— Na de oorlog is die schuld gestegen tot 27 miljard en in 1947 zal ze 30 miljard bedragen. Dit laatste cijfer betekent dus een schuld per inwoner van circa f 3.333.— Het komt hier op nee-

en daarmee de steun van brede volksmassa's, die door de fascistten werden vertrap.

Want ook Rusland bereidt zich voor op de grote strijd om de macht, die een strijd is om de wereldheerschappij.

Het zoekt daarbij steun in de volksmassa. Als de arbeiders niet afrekenen met de macht van de heersende klasse in alle landen, dan zullen ze worden meegesleept in een nieuwe oorlogshel. Ook al zijn de Hitler en Goerings opgehangen.

dat, bij een rente van 3%, jaarlijks per inwoner f 100.— rente moet worden opgebracht.

Het Nederlandse economische leven is ingestort. Na een jaar „wederopbouw“ heeft de arbeidsproductiviteit het niet verder kunnen brengen dan 70% van het peil van 1938.

Belangrijke afzetgebieden overzee zijn verloren geraakt. Het Duitse achterland neemt geen afzet meer op en de transitohandel met dit land is vernietigd.

De scheepvaart heeft enorme verliezen geleden. De koopvaardijvloot is achteruitgegaan en de tot vóór de oorlog door de Nederlandse scheepvaart aan het buitenland bewezen diensten, die een bron van inkomsten voor het Nederlandse economische leven betekenden, werden door anderen, in het bijzonder door de enorm toegenomen koopvaardijvloot van de Verenigde Staten, overgenomen. In het buitenland vroeger uitstaande kapitalen zijn in schulden verkeerd, hetgeen inplaats van op binnen-vloeiende baten, op verplichting tot het betalen van renten en aflossingen neerkomt.

Het rijke winsten opleverende wingewest Nederlands-Indië is in verzet gekomen. De baten zijn opgedroogd. De uitzending van troepen verslindt honderden miljoenen guldens. Wel is er veel veranderd. Niet meer komen in Nederland delegaties van tientallen „inheemsen“ die knielend voor H.M. de Keizerin van Insulinde, Koningin der Nederlanden, hun voorhoofden welhaast de grond doen raken. Zelfbestuur moest door haar worden beloofd, die eenmaal dergelijk eerbetoen aan het oppergezag als vanzelfsprekend aanvaardde. Maar wij spraken over de nood waarin het Nederlandse kapitalisme verkeerde. Inplaats van baten, levert Indonesië, zoals wij vaststelden, honderden miljoenen guldens aan lasten op.

Het militaire apparaat moest met de grootste mogelijke haast worden opgebouwd. Een vierde van de staatsuitgaven op de gewone dienst moest worden besteed aan de „wederopbouw“ van leger en vloot. Een derde van de staatsuitgaven is bestemd voor rente van de gemaakte staatsschuld. Dat betekent, dat dit geruïneerde land meer dan de helft, immers zeven twaalfde van haar staatsuitgaven moet reserveren voor rente van schulden en militaire uitgaven.

Meer produceren. Al het mogelijke uitvoeren. Meer sparen. Vrijwillige consumptiebeperking. Ziehier de toonaard van de staatsbegroting. Is het wonder dat de illusies zijn vervlogen?

Nieuwe maatregelen.

Dr. Beel heeft dus gesproken. Het lijkt een machtig man. Maar in feite is hij niet anders dan een directeur van een N.V. die financieel volkomen in handen is van haar geldschietters. Die geldschietters huizen aan de overzijde van de oceaan, daar waar het vrijheidsbeeld, een fiere rechtopstaande vrouwenfiguur, de credietzoekende ministers van straatarme landen begroet. Als smekelingen komen die ministers, al ver-

PROLETARISCHE MASSABEWEGING

De Amsterdamse Septemberstaking als Proletarische massabeweging

In het eerste artikel over dit onderwerp (5 Oct.) schreven we, dat de Septemberstaking, die tegen het gedwongen uitzenden van troepen naar Indonesië gericht was zich als spontane daad vanuit de massa voltrok. We schreven, dat ze noch door de E.V.C., noch door de C.P.N. op touw gezet was. Ondertussen bereiken ons echter berichten, dat deze voorstelling van zaken niet juist is. In sommige bedrijven zou reeds de dag van te voren door de Stalinistische kernen besloten zijn, de volgende dag in staking te gaan. Kortom: de beweging zou op touw gezet zijn door de C.P.N. We hebben geen aanleiding de juistheid van deze mededeling te betwisten en brengen dus deze correctie aan. En hoewel dat

langt de Amerikaanse zakelijkheid niet, dat dezen hun hoofden in het stof buigen. Want bij de kolonisatie van Europa moet, als het kan, de schijn van onafhankelijkheid en vrijheid worden bewaard. Zolang mogelijk moeten de illusies van vrijheid worden gesuggereerd. Beel verschijnt voor het Nederlandse volk als de krachtens de uitslag van de parlementsverkiezingen langs democratische weg aangewezen minister-president. In feite is hij de uitvoerder van de wil van het buitenlandse financierskapitaal. En als zodanig heeft hij de nieuwe maatregelen aangekondigd. De rentabiliteit van het Nederlandse economische leven zal worden bevorderd door rationalisatie. „Utility systeem“ wordt het genoemd.

Het komt neer op standarisering van een beperkt aantal type-producten, bevordering van het grootbedrijf met andere woorden, verdere afbraak van het kleinbedrijf. Afschaffing van de regeringstoelagen op de in het buitenland gekochte artikelen. Dat kan niet anders betekenen, dan stijging van de prijzen voor de levensbehoeften van de grote massa. En ook de prijzen van producten van Nederlandse bodem zullen stijgen. Aldus wordt het brood duurder, de melk duurder, de boter duurder. Maar voor dat laatste is een goede troost aanwezig. De arbeiders kunnen margarine eten en de margarineprijs zal niet omhoog gaan. De regering vertrouwt dat de totale voedingskosten (let wel voedingskosten) niet zullen stijgen.

Welnu laat het het socialistisch-katholiek bewind worden gezegd, de Nederlandse arbeidersklasse bezit zelfs dat vertrouwen voor de voedingsmiddelen niet. Haar illusies zijn verdwenen, het vertrouwen is beschaamd.

Zij heeft er opnieuw kennis van genomen, dat een verdere verhoging van loonnormen

voor de politieke betekenis van de beweging zeker van belang is, doet het weinig ter zake bij de kwestie, die we in dit artikel onder het oog zien. Want we willen nu zien wat het eigenlijk betekent, als de burgerlijke psychologen spreken van suggestie, gevoelsaansteking en nabootsing, die bij de groepsvorming volgens hen optreden.

In bewegingen als de Septemberstaking treedt de arbeidersklasse als nieuwe sociale eenheid op, een nieuw „wij“ in de maatschappelijke arena. Zeer zeker komen zulke bewegingen niet dagelijks voor, maar de ondergrond voor de vorming van zulk een actief „wij“ is altijd aanwezig. En niet omdat de mensen altijd de slachtoffers van suggestie kunnen worden, maar omdat ze

Vervolg op blz. 4

in dit stadium niet toelaatbaar is.

En de verontwaardiging over die verklaring wordt slechts vergroot door de aangekondigde verdere doorvoering van het systeem van prestatiebeloningen.

Dit roofofhuissysteem op de arbeidskracht der arbeiders heeft in de afgelopen anderhalf jaar al meerdere malen aanleiding tot stakingen gegeven.

Zijn algemene doorvoering zal ongetwijfeld tot nieuw verzet van de arbeiders leiden. De regeringsverklaring heeft inderdaad, dat in heeft „het Parool“ gelijk, de stemming van geprikkeldheid doen toenemen. Maar het is meer dan geprikkeldheid. Steeds meerdere arbeiders worden er zich van bewust, dat deze verklaring als een oorlogsverklaring aan alle uitgebuitenen moet worden beschouwd.

De regering weet, en zij deed de kennis nog slechts een luttel aantal dagen geleden opnieuw op, de Nederlandse arbeiders worden strijdbereid.

Zij heeft de handschoen desondanks in haar benarde economische toestand aan de arbeiders toegeworpen.

Het is het onvermijdelijk gebeuren, dat Spartacus reeds in de bezettingstijd voorzag en aankondigde. Ongetwijfeld zal de bezittende klasse gereed staan om schulden te zoeken, wanneer de klassenstrijd straks feller dan ooit oplaait. Zij zullen er geen oog voor hebben, dat de schuldige gezocht moet worden in het kapitalistische stelsel. Zij beseffen niet, dat een arbeidersklasse nimmer vrijwillig deze lasten op zich kan nemen, wanneer zij er steeds meer van overtuigd raakt, dat de technisch hoog ontwikkelde productiekrachten ellende en armoede totaal overbodig maken.

In de strijd, die komt, zal zich steeds meer het probleem naar voren dringen van kapitalisme of communisme. Van productie om de winst en op de basis der rentabiliteit, of van een productie onder het beheer van en voor de arbeidersklasse.

in het groot gezien onder dezelfde levensvoorwaarden leven. Overal is dezelfde druk van bazen en chefs. Het besef dat de arbeidende bevolking door de bezittende klasse wordt uitgebuit, heeft zich in de hele arbeidende bevolking vastgezet. Dit geldt voor socialistische arbeiders, voor katholieke, christelijke, kortom voor allen. Op dit punt weet de hele arbeidende bevolking zich een „wij”. De gehoorzaamheid tegenover de heersende machten is daarom geen vrij aanvaarde zelf-discipline, maar de angst voor werkloosheid. Dat is de gemeenschappelijke geestelijke inhoud van de hele arbeidersklasse. Het is het „wij” van de lotsverbondenheid, al treedt het nog niet als actief „wij” op.

Naast deze algemene klasse-inhoud van het proletarische denken ontwikkelde zich in de tijd na de bezetting echter een algemene ontevredenheid en teleurstelling. De arbeiders waren voor een aanzienlijk deel aanvankelijk onnozel genoeg, om geloof te hechten aan de mooie beloften van de bezittende klasse. Want er was beloofd, dat het uit moest zijn met de onmondigheid van de arbeidersklasse, dat ze een waardige plaats in het maatschappelijk leven moest krijgen. En de verbanning van de armoede zou de grondpilaar van de nieuwe democratie zijn. Het wordt nu echter voor brede lagen van de arbeiders duidelijk, dat dit alles bedrog was. Die praatjes hadden alleen de bedoeling de bezittende klasse in staat te stellen zich opnieuw van alle machtsposities meester te maken. Ze moest zich opnieuw inrichten, tot ze met haar administratief- en

justitioneel apparaat de hele bevolking in haar greep had. En naarmate ze haar macht opnieuw wist te bevestigen, drong ze de arbeiders terug.

Wat onlangs als nieuwe regeling der prijzen door de regering is afgekondigd, is kenmerkend voor de hele gang van zaken. De minister wees er op, dat het voor de arbeiders heel moeilijk is, om met de huidige lonen rond te komen. Maar ook de regering komt in haar huishouding te kort, zodat prijsverhogingen onvermijdelijk zijn. Om de arbeiders niet verder te belasten, zal de minister de prijs van de margarine op het oude peil laten, terwijl de prijs van de boter met 30 cent wordt verhoogd. De praktische uitwerking van deze maatregel is echter, dat de minister feitelijk zegt: Laten de arbeiders de margarine eten, dan zullen we de boter voor de beter betaalde lagen van de bevolking reserveren.

Wat hier voor de boter geldt, geldt echter op alle gebieden van het economische leven. En daarbij worden de arbeiders machteloos gemaakt door loonstop, Rijksbemiddelaars en bedrijfsbinding. Zo vormen de teleurstelling en de ontevredenheid over de hele gang van zaken de ondergrond van de Septemberbeweging. De uitzending van troepen naar Indonesië was geen eigenlijke oorzaak, maar wel de vormgevende aanleiding. De wrok, die uit ontelbare porren van het leven opgroeit, zet zich op een punt vast. Een punt dat voor ieder duidelijk zichtbaar is. In dit geval was het de troepenverscheppingen ten bate van het olie- en rubberkapitaal, het inzetten van een wapende macht tegenover een bevolking,

die de Nederlandse kapitalisten van zich af wil schudden.

Het uitbreken van de beweging was plotseling. Niemand was er op verdacht, behalve dan enige ingewijden van de C.P.N. Maar dat wil niet zeggen, dat de beweging geen voorgeschiedenis had. Reeds lang was in alle bedrijven door het personeel onderling gepraat over de teleurstellingen, en reeds had het tot verschillende stakingen in de haven en in een deel van de metaalindustrie geleid. Maar ook in vele andere bedrijven was dezelfde ontevredenheid, hoewel het daar niet tot stakingen kon komen. De troepenverscheppingen van de Nederlandse bourgeoisie leverden nu een gemeenschappelijk brandpunt, waarin alle wrok werd verzameld. In deze onderlinge besprekingen, het over en weer praten, trad in, wat men de „massawerking” noemt. De een spreekt uit, wat de ander reeds bij zichzelf aanwezig voelt. Wat bij de een vaag bewust was, wordt in de massawerking scherp afgetekend. Dit is „massawerking” omdat de arbeiders hierin tot „massa” werden gevormd. De verstrooide enkelingen vloeiden samen tot een „wij”. Of eigenlijk het „wij”, dat door de lotsverbondenheid reeds sluimerend aanwezig was, kreeg vaste vorm door een gemeenschappelijke wil, die uit de „massawerking” ontstond.

Dit alles is voor ons heel eenvoudig en vanzelfsprekend. Maar de sociale psychologen uit de burgerlijke school schijnen daar toch niet veel van te begrijpen. Om de gelijke richting van het denken in de massa te verklaren, nemen ze hun toevlucht tot

„suggestie”, die uit de aard der zaak met een daling van het intellectuele peil moet samengaan. Onze verklaring van de actieve massavorming uit het sluimerende „wij” van hen, die door hetzelfde lot verbonden zijn, heeft geen suggestie nodig. De proletarische massavorming leidt daarom niet tot een daling van het intellectuele peil, doch juist omgekeerd tot een stijging. De proletarische massavorming leidt tot krachtiger intellectueel leven en scherper afbakening van het bewustzijn.

Tegelijk is het duidelijk, dat de „gevoelsaansteking”, waarover men het in de sociale psychologie zo druk heeft, helemaal niet van toepassing is. De hele zaak is, dat de geestelijke inhoud van de mensen klassmatig is bepaald, zoals we boven aangeven. Het sluimerende „wij” heeft in hoofdzaak dezelfde inhoud zowel naar de kant van kennis, als naar die van het gevoel. In de „massawerking” komt zodoende niet alleen een gelijke richting van denken, maar tegelijk van voelen. Het is geen „gevoelsaansteking” maar het in het middelpunt van het geestelijk leven brengen, wat bij allen reeds aanwezig is. En wat door de massawerking tot stand komt.

Yes, we have no bananas

Te Rotterdam werden 5000 trossen bananen voor ons land en 3500 trossen voor België en Zwitserland gelost. Als je nu weet hoeveel bananen aan een tros hangen, kun je uitrekenen hoeveel bananen elke Nederlander na 7 jaar zal krijgen. De regering heeft bekend gemaakt geen deviezen voor bananen beschikbaar te stellen.

Tweeërlei aandeel

Wij leven in een tijd van rantsoen, van distribueren van bijna alle goederen. Het grootste deel van deze goederen is niet anders te verkrijgen dan tegen inlevering van bonnen, distributiebonnen!

Elk Nederlands staatsburger heeft recht op een zelfde aantal distributiebonnen, d.w.z. hij kan niet meer, maar ook niet minder ontvangen, dan een ander. Een minister, een bankdirecteur, een couponnetjesknipper, kan dus niet meer van de gedistribueerde goederen betrekken dan een arbeider. U weet wel, zo’n arbeider, zo iemand die maakt dat de goederen er komen.

Tot zover, lezer, lijkt alles prachtig in orde, zeer democratisch zou u zo zeggen. Net zo democratisch als het communistische tientje van onze, zo kundig genoemde minister Liefstuck. Weet u nog wel? De eerste week na de geldsanering waren alle Nederlanders even rijk of arm, net zoals u het noemen wilt.

Alleen lieve lezer, schijn ik dat tientje niet op de juiste waarde te hebben geschat. Vermoedelijk teveel Rhodesia’s voor gekocht. Want er zijn toch mensen, die op het ogenblik in prachtige auto’s rondrijden en eigen villa’s en dergelijke er op na houden. Alles vanwege dit ene tientje, begrijpt u? Maar ik wil niet gaan fitten op die mensen, die meer waarde aan dit tientje hebben gehecht dan ik; dat zou niet fair zijn, niet van de nodige sportiviteit getuigen om

tegenslagen te ondergaan, vindt u ook niet?

Echter wil ik eens nagaan of de goederen werkelijk zo eerlijk verdeeld worden, als wel mogelijk is. Want er is twijfel in mij gerezen, lezer, twijfel, door gebeurtenissen, waarvan ik de laatste maanden getuige was.

Ik neem u eerst mee naar een groot magazijn op de Nieuwenlijk te Amsterdam, waar ik met zestig textielpunten in mijn zak, van plan was een confectie-herencostuum aan te passen en zo het mij aanstond, ook te kopen.

„C. en A. is toch voordeliger, ook voor herenkleding” staat er op grote lichtbakken te lezen en dit magazijn ging ik een bezoek brengen.

Op de afdeling „Herenkleding” schoot ik een bediende aan, die het geweldig druk scheen te hebben met het tellen van ledige klerenhangars, en ik vroeg hem of de mogelijkheid bestond, een costume te passen. Op deze vraag stond de man mij verwezen aan te kijken en verklaarde na enige seconden, dat deze mogelijkheid niet bestond, omdat er al sinds enige weken geen enkel herencostuum in huis was.

Na echter op het tot op de draad versleten pakje, dat ik aanhad, een blik te hebben geworpen, verklaarde hij, mij misschien toch nog wel van dienst te kunnen zijn, wanneer ik genoeg wilde nemen met een „Battle-dress”. En waarachtig er hingen aan een

III.

„Waarom zo opgewonden, kameraad Ciliga?”

Gedurende de lange tijd, die ik in de gevangenis doorbracht, hield ik mij buiten de geschillen over Lenin. Ik behoorde tot het jongere geslacht van communisten, die waren opgevoed in het slaafs buigen voor het gezag van Lenin en ik beschouwde het als een vanzelfsprekende zaak, dat Lenin altijd gelijk had. Het resultaat — de verovering en het behoud der revolutionaire macht — was te zijnen gunste. Ik en mijn generatie besloten bijgevolg, dat zijn tactiek en middelen juist waren. In de gevangenis aangekomen vergedigde ik dat standpunt. Ik was zeer verstoord door de kritische opmerkingen, die een detsist maakte tijdens een wandeling op de binnenplaats.

„Waarom ben je zo opgewonden over Lenin’s strijd tegen de bureaucratie? Hoe heeft hij deze bestreden? Hij verwijst naar zijn artikel over de hervorming der arbeiders- en de boeren-inspectie, dat hij kort voor zijn dood schreef. Eerste hij de organisatie der massa tegen de bureaucratie? Helemaal niet; hij stelde de organisatie voor van een speciaal-bestuur met hoogbetaalde ambtenaren. Een bureaucratische toporganisatie moest de strijd tegen de bureaucratische methode leiden. Neen, kameraad, op het eind van zijn leven was Lenin vol wantrouwen tegenover de arbeidersmassa. In die tijd stelde hij al zijn hoop op het bureaucratische apparaat. Daar hij bang was, dat dit apparaat te ver zou gaan, wilde hij dit kwaad voorkomen door de controle van het ene deel van het apparaat over het andere. Natuurlijk is het niet nodig om dit van de daken te roepen. We willen Stalin niet van goede argumenten voorzien, maar feitelijk is dit de waarheid.”

Ik werd ook verhinderd om deze verschillen uit het verleden te bestuderen door het feit, dat mijn belangstelling geheel in beslag werd genomen door de problemen van het heden. Voor zover ik even-

wel met de vraagstukken der geschiedenis had te maken, kwam het me voor, dat deze groepen de betekenis van hun vroegere disputen met Lenin overdreven. Naar mijn mening werd het lot der revolutie beslist door klassekrachten en niet door de aanname van een formule over de organisatie.

„Nieuwe theorieën over het organisatieprobleem.”

Bij de uitvoering van het vijfjarenplan werd het probleem der organisatie-vorm — zowel politiek als economisch — plotseling weer een zaak van direct belang. Vraagstukken, welke schijnbaar door de geschiedenis alom waren opgelost, werden plotseling vraagstukken van de dag. De verwijdering der kleinbourgeoisie en het privaatkapitalisme liet alleen het proletariaat en de bureaucratie nog voortbestaan. De vraag van hun verhouding en wat socialisme is en hoe het tot stand kan worden gebracht werd nu opgelost door middel van de organisatie-vormen. Men ontdekte, dat het probleem van de techniek der organisatie een maatschappelijk probleem was. De strijd der arbeidende massa tegen de bureaucratische onderdrukking was nu slechts mogelijk als strijd tegen de organisatie-vormen, welke de maatschappij door de bureaucratie werden opgedrongen. Deze vormen waren evenwel niet door Stalin uitgevonden, doch hij had ze van Lenin geërfd. Met al zijn tegenstellingen en buitelingen was de Russische revolutie tot op zekere hoogte een organisch geheel. Daarom werd het onmogelijk nog langer een discussie van Lenin’s politiek te vermijden.

In antwoord op de nieuw opkomende vragen schreef Tiunov verschillende studies over bureaucratische of socialistische productieorganisatie. Zij plaatsten in het middelpunt een kritiek op de militaire methode, die Trotsky toepaste bij de organisatie der economie tijdens het oorlogscommunisme 1918-1921. Een jonge detsist schreef een schitterende geschiedenis over de vakverenigingsdiscussie. Hij kwam tot de conclusie, dat Lenin’s benadering van het probleem van de organisatie

Gesprek met Lenin Stalin's gevangenis

door Ciliga

der industrie, deze geheel overleefde in handen der bureaucratie. De gevolgen waren noodlottig. Door de fabrieken van de arbeiders af te nemen, namen zij de revolutie van hen weg. Shapiro schreef een antwoord waarin hij de houding der Detsisten, dat de debatten over de verschillende systemen van de organisatie der productie geen kwestie van beginsel raakten, verdedigde. De arbeidersoppositie vertegenwoordigde de belangen der vakverenigingsbureaucratie. Indien hun eis, dat het beheer der industrie overgedragen zou worden aan de vakverenigingen, ingewilligd was, zou het gevolg zijn geweest, dat de fabrieken geleid werden door de vakverenigingsbureaucraten in plaats van door partijbureaucraten. Om gelegenheid te hebben de bureaucratie te bevechten hadden de arbeiders de vrijheid van organisatie, pers en vergadering nodig. Zij kwamen tot de conclusie, dat er vrijheid moest zijn voor politieke partijen, d.w.z. stemden in met de eis van Myasnikov, die destijds door Lenin, Trotsky en de Detsisten werd afge- wezen. Vrijheid voor partijen betekende de val der revolutie. Het was Mensjewisme. De arbeiders- klasse is maatschappelijk homogeen (gelijkssoortig) en daarom kunnen haar belangen slechts door één partij vertegenwoordigd worden. Waarom was het onmogelijk de democratie binnen de partij met de dictatuur der partij naar buiten te verenigen? Dora Zak antwoordde de Detsisten: „De Parijse commune ging ten onder ten gevolge van de vele partijen. Maar wij hebben maar één partij over. Waarom verliet onze revolutie?” Smirnov een jong Detsist, voerde het door tot in het ongerijmd. Er was

nooit een proletarische revolutie of een dictatuur van het proletariaat geweest. Er was slechts een volksrevolutie van beneden en een bureaucratische dictatuur van boven geweest. Lenin was nooit de ideologische vertegenwoordiger van het proletariaat geweest. Hij was van begin tot eind de vertegenwoordiger der intelligentia. Een nieuwe maatschappelijke formatie, het staatskapitalisme, waarin de bureaucratie de nieuwe heersende klasse is, komt over de hele wereld langs allerlei wegen naar voren. Zij noemde in één adem Sovjet-Rusland, het Turkije van Kemal, het Italië van Mussolini, het Duitsland van Hitler en het Amerika van Roosevelt. Communisme was radikaal fascisme en fascisme gematigd communisme. Bij deze opvatting bleef de kracht en het vooruitzicht van het socialisme ergens in de wolken. De Detsisten vonden, dat deze ketterijen te ver gingen en joegen hem met veel lawaai uit hun groep.

Ook zij Lenin?

Toen ik eenmaal de belangrijkheid der oude problemen begreep zowel tot begrip van het heden als ter bepaling van de taak der toekomst, ging ik deze grondig bestuderen. De verschillende verklaringen die er bij uiterst links bestonden, stimuleerden een kritische en zelfstandige benadering. Na deze ervaringen was mijn methode anders dan van die kameraden, welke zich 10 jaar geleden afscheidden. Waar ik het resultaat van vijftien jaar revolutionaire geschiedenis kon overzien, was ik instaat het verleden met meer zekerheid te beoordelen. Door het tijdperk van Lenin aan een

critisch onderzoek te onderwerpen betrad ik het Heilige der Heiligen van het communisme en van mijn eigen opvattingen. Ik leverde kritiek op Lenin, de Leider-profeet, die niet slechts omringd was door de Onsterfelijke Glorie der Revolutie, maar ook door de Legende der Mistificatie na de revolutie. Ondanks de kritische houding van de omgeving, waarin ik verkeerde, kon ik slechts schuchter deze tempel naderen, gehoorzamen aan een innerlijke stem, die mij zeide, dat het begrip der ervaring en de les der revolutie voor geen hinderpaal moeten halt houden, dat het even roekeloos moest zijn als de revolutie zelf, die voor niets uit de weg ging. Hoe verder ik deze tempel betrad, destemmer overweldigde mij maandenlang de fatale vraag: „Ook zij Lenin? Is het waar dat ook zij alleen groot waart, zolang de revolutie en de massa groot waren en dat Uw revolutionaire geest uitgeput was, zo spoedig de kracht der massa faalde en die zelfs zwakker werd dan deze?”

Waart Gij ook instaat de maatschappelijke belangen der massa te verraden om de macht te behouden? Wat heeft Uw vermogen om de macht te behouden eens een indruk gemaakt op ons, eenvoudige mensen. Hebt Gij ook de bureaucratische veroveraars verkozen boven de veroverde massa om de nieuwe bureaucratie te helpen op de rug der Russische massa te klimmen, om die massa te onderdrukken toen zij onwillig was om in de nieuwe onderwerping te berusten en haar te belasten en de zin van haar rechtmatige doelstelling te verdraaien? Lenin, wat is groter, Uw verdiensten of Uw misdaden?

Ik kom maar matig onder de indruk van Uw poging tot rechtvaardiging; dat het beter is, dat de bureaucraten op de rug der massa zitten dan dat de vroegere onderdrukkers — de bourgeoisie en de grootgrondbezitters — terug zouden komen om hun plaats in te nemen. Voor de bureaucraten is dit mo-

gelijk zeer belangrijk, voor de massa is dit niet wezenlijk. Ook word ik niet getroffen door de redenering Uwer verdedigers, die beweren, dat Gij subjectief de beste bedoelingen hadt. Gij waart het, die ons zeide de mensen te beoordelen en niet naar hun subjectieve bedoelingen, maar naar de objectieve betekenis van hun handelingen. Zo terloops vind ik in uw eigen verklaringen, die in de regel zeer omzichtig zijn, het bewijs, dat Gij u volkomen bewust waart, zelfs subjectief, van wat Gij objectief deed. Erger nog, op het ogenblik, dat de bureaucratische dictatuur gevestigd werd, hebt Gij onbewust de massa belast, toen zij de overwinnende bureaucratie weerstond. Dit verzet, hoe zwak dan ook, hoezeer vertrapt door de bureaucratie, en in die tijd noodzakelijk gedoemd tot nederlaag, is de hoogste erfenis der revolutie. En een nieuwe revolutie in Rusland, of waar ter wereld ook, kan alleen maar beginnen met de doorvoering van het program der arbeidersoppositie welke vernietigd werd. Dit is de roep van het verleden tot het heden, dit is het onafgebroken verband der menselijke geschiedenis in zijn werkelijk vooruitstrevende strekking. Ja, uw persoonlijke rol in de revolutie, uw verhouding tot de arbeidende massa en in het algemeen de verhouding van leiders tot de massa in de revolutie was feitelijk anders dan de manier waarop deze werd uitgebeeld in de officiële legende, waarin ik zo lange tijd geloofd heb.

De zon ging onder achter de verre bergketen van de Oeral en wierp zijn laatste stralen in het westen van mijn cel, die uitziet over de dorre steppe, die zich uitstrekt van de bergen naar de gevangenis. Het is moeilijk... ik kijk begierig door de tralies... bergen, zon, lucht en vrijheid... ik ben alleen in mijn cel, mijn celgenoot ligt in het ziekenhuis... ik voel me eenzaam... ik ben Lenin aan het begraven. Wat doe ik eigenlijk? Is dit geen overdriving, een waanvoorstelling voortgebracht door de gevangenis? Laat ons dat onderzoeken.

(Wordt vervolgd.)

groot rek nog een drietal pakjes met die be-
roerde naam.

Het zijn van die pakjes, waarin sommige
nationaal gezinde, vaderlandslievende man-
nen wel lopen, die dan militair gegroet
moeten worden. Alleen de kwaliteit der
stof van deze „rot naam“-pakjes is niet zo
goed, omdat zij alleen voor civiel gebruik
bestemd zijn.

Een van deze pakjes paste mij en toen ik
hierover mijn bijdschap uitsprak, verklaar-
de de bediende, dat ik dan juist een maat
groter diende te nemen met het oog op
„vocht“. Daar die maat echter niet aanwe-
zig was, kocht ik toch maar het passende
pakje. Tot heden heb ik er nog angstvallig
voor gewaakt om er mee in de regen te
lopen en daarom past het mij heden nog.
Echter, wanneer u niet zo'n schlemiel bent
als ik, die uit zijn communistische tientje
niet eens een auto heeft kunnen toveren
dan gaat u op één van onze deftige Am-
sterdamse grachten een statig huis met mij
binnen. Ik ben er bekend, want ik heb er
een poos gewerkt. Hierin is gevestigd een
„maatkleedmakerij“ en wij stappen hier
naar binnen.

Hier werkt niet maar zo'n kleermakertje,
die reeds lang gedragen kleding keert,
maar een zeer gedistingeerde kleermaker,
die zich op een marmeren bord aan de ge-
vel als een „tailor for gentlemen“ aankon-
d'gt.

Dit is een zaak waar men niet met grote
spiegelruiten behoefte te werken om Jan
Publiek te trekken, doch een zaak met
hoogstens één of twee couponnetjes stof
in een kleine etalage en waar de clientele
het bezoek meestal per telefoon aankondigt.
Dagelijks worden daar dan een 15 tot 20
gentlemen — men noemt ze meestal lijn-
trekkers — de maat genomen voor een
costuum, waarvan de prijs minimaal
f 250.— bedraagt.

Niet één van deze gentlemen blijkt in het
besit te zijn van textielpunten, doch dat is
geen bezwaar. De „tailor“ kan ze wel le-
veren. Doch..... één is geen en in de
meeste gevallen bestellen deze gentlemen
maar twee of drie costuums tegelijk.

Ik ga niet verder lezen! Uit het boven-
staande kunt u concluderen, dat het met de
verdeling der schaarse goederen niet zo
eerlijk toegaat als ge in uw naïveteit mis-
schien veronderstelt.

Grote plakaten doen de bevolking kond
dat tegen de gifhandel ten strengste zal
worden opgetreden. In de Jordaan te Am-
sterdam laat men door de politie de stra-
ten afzetten en de kleine zwarthandelaars
opjagen. Dit alleen echter maar voor uiter-
lijk vertoon. In werkelijkheid wordt er na-
genoeg niets gedaan. En dit is ook begrip-
pelijk. Wat moeten de gentlemen met hun
hoge inkomens beginnen wanneer ze daar-
voor niet het „vette der aarde“ kunnen ko-
pen? Alleen de zwarte handel van de kleine
man moet onderdrukt worden, die moet weg.
De regering heeft dan ook in overweging
genomen om de zwarte handel in sigaretten
tegen te gaan, door zelf sigaretten zonder
bon in de handel te brengen voor ± f 3.—
per pakje. De regering dus als zwarte han-
delaar.

INGEZONDEN

Burgerlijke democratie of democratisch centralisme

Waarde Redactie,

Bij voorbaat dankend maak ik hierbij ge-
bruik van uw vergunning tot het geven van
een beknopte toelichting op mijn protest¹⁾.
Die toelichting is feitelijk al besloten in
bovenstaand opschrift, maar dat is u wel-
licht wat al te kort? Welnu dan: onder
„burgerlijke democratie“ (of beter gezegd:
„democratisme“²⁾) versta ik het schermen
met een tot op den draad versleten en
daardoor uitermate rekbaar term tot be-
manteling (zowel voor zichzelf als voor
anderen) van de sterkst mogelijke agressie
tegenover al wat de huidige maatschappij-
vorm te verstoren dreigt (vergelijk gene-
raal Krul's allervriendelijkste bedreiging
met de kogel voor wie anders denkt dan
hij en Jan Pietersz. Coen), terwijl daaren-
tegen het leninistisch-bolsjewistische be-
grip „democratisch centralisme“ voor mij
dat onverbreekelijke samengaan van denk-
moed en strijdwil inhoudt, dat ik inder-
tijd³⁾ heb omschreven als „de dialectische
eenheid van proletarische discipline en pro-
letarische democratie“, en dat ik in mijn
onlangs verschenen „geloofsbelijdenis“ als
een der meest verstrekende staatkundi-
ge doelstellingen van het dialectische com-
munisme nader heb toegelicht⁴⁾.

Dit is voor mij de hoofdzak, en op alle
slakken wil ik geen zout leggen. Daarom
nog slechts een enkel woord aangaande
een tweetal punten, waaromtrent uw re-
censent mijn zienswijze averechts heeft
weergegeven: het geweldvraagstuk en de
massapsychologie. Wat het eerste betreft,
schreef ik in 1922 aan het Opperste Ge-
rechtshof te Moskou (in een ander pro-
test): De strijd voor het communisme is
een geestelijke strijd, die echter het stoffe-
lijke geweld als baanbreker behoeft⁵⁾ (ik
cursiveer thans⁶⁾), en ten aanzien van de
massapsychologie schaar ik mij allerminst
achter de grote meerderheid der schrijvers
over dit onderwerp uit de school van Le
Bon, die aan het begrip „massa“ geen an-
dere associatie weten te verbinden dan die
aan massamoorden of brandpanieken en er
geen flauw besef van hebben, dat het
saamhorigheidsgevoel, dat aan de „massa-
werking“ (om de technische term te ge-
bruiken) ten grondslag ligt, de zuurdesem
vermag te zijn van een nieuwe wereldorde.
Een inzicht dat zich nog slechts bij enkelen
begint te openbaren: bij Baschwitz en Re-
wald bijvoorbeeld..... en bij de schrijver
van de uitnemende artikelen, die hiervoor
enkele maanden geleden in „Spartacus“
verschenen zijn⁷⁾ en waarvoor ik u vol-
gaarne een kleine scheldpartij aan mijn
adres cadeau geef!

Met kameraadschappelijke groet, als ge die
aanvaarden wilt, en anders maar kortweg:
G. Mannoury.

Antwoord aan G. Mannoury.

Laat ons beginnen u te verzekeren, dat we
uw kameraadschappelijke groet gaarne
aanvaarden, ondanks de diepgaande ver-

schillen van mening, die tussen ons be-
staan. Nu ter zake. U meent, dat we uw
zienswijze averechts hebben weergegeven.
En daarbij geeft u dan een literatuurlijst,
waarin uw opvattingen uitvoeriger om-
schreven zijn. Het was echter niet onze
taak, deze boeken te bespreken en we
moesten uw opvattingen alleen afleiden uit
de memorie die u aan de regering gezon-
den hebt. En deze alleen hebben we be-
sproken. Wat ook onze taak is.

Nu heeft uw bovenstaand ingezonden stuk
inderdaad meer klaarheid omtrent uw
eigenlijke bedoelingen gebracht, doordat u
nu tot een afzonderlijk voorbeeld bent
overgegaan. U bedoelt klaarblijkelijk, dat
opgetreden moet worden tegen de strom-
ingen als van generaal Krul's, die onder
de leuze van „democratie“ alles willen uit-
roeien, wat de huidige kapitalistische sa-
menleving wil verstoren. U wendt u tot de
regering, om dergelijke stromingen de bur-
gerrechten te ontnemen, om een vrije ont-
wikkeling der maatschappelijke krachten
mogelijk te maken. En daarbij eist u van
de regering geweldmiddelen, zowel tegen
personen als tegen hele groepen, om de
maatschappij tegen „extremisten“ te be-
schermen. En u verlangt van de regering
nieuwe rechtsnormen, om de collectieve
aansprakelijkheid voor de rechtbank te re-
gelen. We geloven graag, dat u met deze
beschouwing niets reactionairs bedoelt.
Maar neem ons niet kwalijk, dat we dat
dan nog al naïef vinden.

Hoewel u deze maatregelen bedoelt tegen-
over, laat ons zeggen de nieuw opduikende
fascistische stromingen van Krul's en zijn
sabelslepers, zullen ze in de praktijk niet
tegenover Krul's, maar tegenover een strij-
dende arbeidersklasse worden gehanteerd.
De regering ziet in stakingen nu eenmaal
een ongeoorloofd ingrijpen in de vrije ont-
wikkeling der maatschappelijke krachten.
Volgens de regering en de bezittende klas-
se is dat met de vuist op tafel slaan, of „het
mes zetten op de keel van de geordende
maatschappij“. Met uw adres in de hand
worden niet de Krul's van hun burger-
rechten beroofd, maar stakende arbeiders.
En de rechters gaan met de brochure van
Mannoury in de hand de „collectieve aan-
sprakelijkheid“ vaststellen en collectieve
straffen uitsdelen. Ze zullen de maatschap-
pij tegen deze „agressieve groepsvorming“
beschermen. Daarom noemden we dit adres
aan de regering, een reactionair stuk. En
de nadere verklaring door bovenstaand in-
geezonden stuk, heeft ons niet van mening
doen veranderen. We geloven graag, dat
u dit stuk juist in de strijd tegen de reactie
schreef. Maar hoe u het bedoelt, doet wei-
nig ter zake. Het komt er op aan, hoe het
in de praktijk werkt. En als u dan de prac-
tijk ziet, zult u later zeggen: „Maar zó heb
ik het niet bedoeld.“

1) Zie „Spartacus“ 28 Sept.
2) Zie „Heden is het keerpunt. Een onuitgespro-
ken verdedigingsrede“, Amsterdam, Em. Querido,
1930, blz. 11.
3) Zie „Relativisme en dialectiek. Schema ener
filosofisch-sociologische grondslagenleer“, Bussum,
F. G. Kroonder, 1946, f. 16.
4) Zie „Wiskunst, Filosofie en socialisme“, 2e
druk, Groningen, Noordhoff, 1924, blz. 51.
5) Zie o.a. „Spartacus“ van 28 Juni j.l.

DIALECTIEK

Laat je niet ontmoedigen, waarde makker, bij
het lezen van dit zwaarwichtige woord: laat het je
niet vergaan zoals mij, die het lange tijd ontweken
heeft en dikwijls bij een poging er toch iets van
te willen snappen het boek mismoedig dichtsliep,
omdat ik er het fijne toch niet van begreep. Het
verwarde mij meer dan het mij verhelderde. En
omdat er toch zo kwistig met dit woord werd om-
gesprongen gaf het mij geen hoge dunk van mij-
zelf, dat ik het niet baas kon en kreeg ik het ge-
voel dat er toch altijd nog iets zeer belangrijks
was in de geestelijke strijd om het communisme,
dat ik niet begreep.

Totdat bij vraaggesprekken met verschillende ka-
meraden het mij duidelijk werd, dat ook zij er niet
het fijne van wisten en zelfs nog minder dan ik
en dit woord slechts gebruikten om door geleerd-
doenerij een tegenstander te overbluffen en mede-
standers te imponeren.

Toen ik dat bemerkte dacht ik: nou wil ik het be-
gripen en ik gaf mijn trage hersenen net zoveel
moelte als dam- en schaakspelers doen, die voor
een ingewikkeld probleem komen te staan. Het is
mij daarbij gebleken, dat het niet absoluut nood-
zakelijk is van de dialectiek als theorie af te we-
ten, omdat het gezonde mensverstand vanzelf
rekening houdt met die dialectiek.

Het zal u dan ook opgevallen zijn, dat er in deze
krant weinig of niet mee geschermd wordt. Wer-
kelijk, ik kan mij niet herinneren, dat ik het er
oort in gebruikt heb gezien.

Toch is het wel nuttig er kennis van te nemen. Ik
bedoel van de dialectiek als theorie, dat zal zo
aanstonds wel blijken.
Eerst een nadere kennismaking met het woord.
Letterlijk betekent het: redeneerkunst. Die bete-
kenis had het ook bij de oude Grieken. In de
filosofie van Hegel heeft het echter een andere
betekenis of begripshouding gekregen, die later door
de Marxisten is verduidelijkt. Deze hebben name-
lijk uit die filosofie de dialectiek gelicht als
de grootste aanwinst voor het denken en ontdaan
van allerlei filosofische poespas.

Het dialectische denken nu houdt zich bezig met,
in het algemeen gezegd, de beweging en consta-
teert allereerst, dat bij algemene uitspraken over
deze of gene beweging, men tot schijnbare absur-
diteiten, ongerijmdheden, komt, wat niet het ge-
val is bij uitspraken, algemene regels, over stil-
staande dingen. Het denken in betrekking tot het
laatste noemt men wel het statische denken; in
tegenstelling tot het dialectische denken.

Dit moet ik natuurlijk door een voorbeeld toe-
lichten. Ziehier. Een voorbewegend voorwerp is
op één en hetzelfde tijdstip op een bepaalde plaats
en tegelijk op een andere plaats. Dat is onzin, zal
men zeggen. Doch als men zegt, dat een bewegend
voorwerp op de zelfde plaats blijft, zegt men een
leugen. En daarom nu is de schijnbare tegen-
spraak inzichtgevoelend toch waar? Omdat men
er in de mechanica werktuigkunde mee werkt en er
nuttige resultaten mee bereikt, die anders onbe-
reikbaar waren.

Wat is het leven? Ontwikkeling = verandering =
beweging. Hieruit volgt, dat ieder levend wezen
tezelfder tijd de zelfde is en ook een ander. Het is
namelijk niet mogelijk om het leven, de bewe-
ging, ook maar voor het allerkleinste ogenblik stop
te zetten, of het is geen leven, geen beweging
meer.

Een andere categorie = afdeling der dialectiek,
gaat over het verzoeken of oplossen der tegenstel-
lingen. Leven en dood is niet alleen iets verschil-
lends, het staat lijnrecht tegenover elkaar, het zijn
elkaar's tegenstellingen.

Het is waar, dat ik iedere dag 24 uur leef, het is
echter evenzeer waar, dat ik 24 uur niet leef, het is
sterf, anders zou ik eeuwig leven; ik leef en
sterf dus tegelijk. Leven en sterven is dus het-
zelfde. Onzin? Ik zal u een voorbeeld noemen van
iemand die deze onzin niet in aanmerking nam
en daardoor tot een foutieve praktijk kwam.
„Ik hecht niet veel waarde aan die insputingen
met insuline tegen suikerziekte; wat men alleen
doet, is het verschuiven van de dood.“

„Dan moet U ook niet eten“, zei de arts, „want
daarmede verschuift U ook de dood.“ De man

hield er geen rekening mede, dat iedereen, suiker-
ziek of niet, 24 uur per dag sterft.

Een andere afdeling der dialectiek is het verande-
ren der hoeveelheid, of zoals dat bij Marx heet:
het omslaan van de kwantiteit in de kwaliteit. Bij-
voorbeeld:

Een baasje heeft zoveel geld, dat hij twee arbe-
ders in dienst kan nemen en werktuigen kan ko-
pen om hen aan de gang te zetten. Na een zekere
tijd zijn de werktuigen versleten, de grondstoffen
opgebruikt, de arbeiders betaald en hij heeft het
zelfde over als toen hij begon, want hij hield van
de verkoop der producten net zoveel over om zijn
arbeiders te betalen, de nieuwe grondstoffen en
werktuigen te bekostigen en zelf in het leven te
blijven. Had hij evenwel voldoende geld gehad om
acht arbeiders met de benodigde werktuigen en
grondstoffen aan de gang te zetten, dan had hij na
afbrek van arbeidsloon, grondstoffen en werktu-
gen en eigen levensonderhoud, een extra som over-
gehouden, die hem in staat zou stellen zelf beter
te leven en nog meer arbeiders met de benodigde
grondstoffen en werktuigen aan de arbeid te zetten.
Zijn geld zou dan een andere eigenschap hebben
gekregen, het zou „kapitaal“ zijn geworden, dat
zich steeds vermeerdert kan. Een grotere som
gelds was dus tot kapitaal geworden. De kwan-
titeit sloeg om in de kwaliteit.

Napoleon berichtte, dat 2 Mamelukken (Egyp-
tische ruiters) 3 Franse ruiters versloegen. Hon-
derd Mamelukken waren gelijkwaardig aan 166
Fransen; 300 Fransen waren geregeld sterker dan
300 Mamelukken; 1000 Fransen versloegen even-
wel 1500 Mamelukken. Individueel was een on-
gedisciplineerde Mameluk ten veel beter krijgsman
dan een Fransman, maar bij een grotere hoeveel-
heid deed de discipline der Fransen zich gelden.
Door het steeds aanwaaizen der hoeveelheid ver-
krijgt deze hoeveelheid andere eigenschappen. Wij
hebben hier dus met groei, met beweging, te maken
en als schijnbare ongerijmdheid volgt: één Mame-
luk is sterker dan één Fransman, 1500 Mamelukken
zijn zwakker dan 1000 Fransen.

De negatie van de negatie of de dubbele negatie
vat weer een andere kant van een proces in het
oog, dat in tegenstellingen verloopt.

Een graankorrel valt in vruchtbare aarde. Wil er
zich een plant uit ontwikkelen, dan is vernietiging
der zaadkorrel de voorwaarde. Zij gaat gedeel-
telijk tot verrotting over om de jonge plant tot
voedsel te dienen. Doch ook de plant moet ver-
velen en zijn sappen aan de rijpende vruchten
afstaan, waarin de ene zaadkorrel zich nu ver-
menigvuldigt heeft.

Eenzelfde dubbele negatie nemen wij bij maats-
chappelijke processen waar. De ontwikkeling van
het kleinbedrijf vernietigt de zelfstandige produ-
cent. Hij wordt van zijn werktuig gescheiden door
het kapitalisme, dat uit deze ontwikkeling ontstaat.
Dit kweekt een klasse van niet-bezitters, van ar-
beiders, die zich alleen in het kapitalisme kon ont-
wikkelen en slechts tot macht kan komen door de
vernietiging van hetzelfde kapitalisme. De produ-
cent wordt op een hoger plan met zijn werktuig
verenigd.

Van waarde voor de praktijk van de klassen-
strijd is de herkenning van deze dialectische pro-
cessen, in zoverre men ze als denkende wezens
kan bespoedigen of tegenwerken. In de natuur
werken de krachten onbewust, voor zover de mens
van buitenaf niet ingrijpt.

In de maatschappelijke ontwikkeling hebben wij
echter te doen met denkende wezens, die zelf een
rol daarin spelen.
Als bijvoorbeeld de vroegere leider der sociaal-
democratie in Nederland, Troelstra, voorstelde om
arbeiders in plattelandsgemeenten nog een lapje
grond te geven waarop ze na hun dagtaak kunnen
werken om hun schamel loon aan te te vullen (de
bekende agrarische kwestie), dan is dat een po-
ging om het proces tegen te houden. Het schept
weder miniatuur-producenten voor eigen behoeften
en belemmert de strijd van deze arbeiders voor
betere levensvoorwaarden tegen het kapitaal, de
voorwaarde voor zijn vernietiging.

In onze dagen is het kapitaal weer bezig zich van
de ontvangen slagen te herstellen.
De instrumenten, die het zich schept, zoals mit-

talisme, justitie, bureaucratie, die een groot deel
van het „nationale inkomen“ verslinden, zijn be-
stemd het in nood geraakte kapitaal weer stevig
in het zadel te zetten. Hieraan medewerken door
zitting te nemen in de bureaucratische lichamen, is
het proces tegenwerken, het is reactionair.

Wij menen het dialectische proces van de kapita-
listische ontwikkeling juist te beoordeelen, door
ons tegen alle krachten die het gebruikt om zich
in stand te houden te verzetten en alleen te steu-
nen die krachten, welke het negatieve proces waarin
wij ons nu bevinden, bespoedigen.

Wat betreft de georganiseerde bewegingen der ar-
beiders tonen deze overduidelijk het kenmerk van
het omslaan van de kwantiteit in de kwaliteit.
Kleine stakingen, om beperkte eisen begonnen,
slaan bij uitbreiding om in worstelingen, die direct
tegen het kapitalistische systeem zelf zijn gericht.
Intussen werd en wordt met het woord dialectiek
erg gesold. Zodra de één of andere kronkeling in
de politiek tegen oppositie verdedigd moet worden,
wordt er gezegd: jullie begrijpt niets van de dialect-
iek. De gehate bokkesprongen worden met dialect-
iek verschoond. Zoals b.v. het steunen van de
C.P. in de verkiezingen, terwijl men van te voren
weet en ze verwijt, dat zij geregeld medewerkt aan
de voortwoeking van het kapitaal.

Met betrekking tot Indonesië wil men eerst een
„inlands“ bourgeoisie of uitbuiterslag aan het be-
winds hebben, onder de leuze: Indis los van Hol-
land! Of dit mogelijk is, de werkelijke positie van
Indonesië en de internationale machtsverhoudin-
gen laten wij hier buiten beschouwing, een feit
is, dat het betekent nieuwe heersers op de troon
brengen en wie dit met zijn gezond verstand niet
begrijpt, weet niets af van de dialectiek.
Nog een prachtig voorbeeld van dialectieke kolder
is: aan het parlementarisme meedoen om het par-
lementarisme te bestrijden.

Wij zouden gaarne eens vernemen welke categorie
van het dialectische denken, dat is van het gezonde
mensverstand, hier in toepassing wordt gebracht.
Wijlen de sociaal-democraten gaven ook prachtige
voorbeelden van dialectische bokkesprongen. Ge-
durende de regering-Colijn lieten zij toe, dat alles
wat maar enigszins democratisch genoemd kon
worden, werd opgeruimd, om..... de democratie
te verdedigen. Hoe grotere opgeruimdheid hoe
mooiere dialectiek, dachten zij blijkbaar. De Partij
van de Arbeid zat deze politiek thans voort.

Om niet in het kielzog van de russisch geörien-
teerde Stalinisten te geraken, doen ze concessie op
concessie aan de K.V.P., om deze weer van een
zamengaan met de Anti-revolutionairen af te hou-
den, zodat Jan Schouten per slot van rekening,
door middel van de K.V.P., de scepter aawaalt.
De moeilijkheid om de beweging in algemene, zu-
ivere begrippen, te vatten, zal wel hierin gelegen
zijn, dat de middelen die ons ten dienste staan,
zelf in tegenstelling staan tot de bewegende wer-
kelijkheid. Dit middel, de taal, kan slechts momen-
ten der beweging tot uitdrukking brengen. De taal
is niet de werkelijkheid zelf. Het is als het ware
een afspiegeling daarvan. Hierover is echter het
laatste woord nog niet gesproken. Voor ons is het
echter voldoende wanneer wij werkelijke dialectiek
van werkelijke absurditeiten weten te onderscheiden.

Even attentie!

In de serie cursussen die de V.S.V. in de
komende winter houdt is er verleden week
Maandag een begonnen, waar het eerste
deel van „Het Kapitaal“ van Karl Marx
wordt behandeld. Daar deze avond in
hoofdzak een inleidend karakter had en
er nog ulaats is, wekken wij de V.S.V.-
leden en de lezers van ons blad op deze
cursus te bezoeken.

A.s. Maandag 14 October is de tweede in-
leiding met discussie, en vervolgens iedere
Maandagavond. De cursus wordt gehou-
den in het gebouw „Westeinde“, West-
einde 3, A dam C.

De kosten bedragen 25 ct. per avond.

Koloniale uitbuiting en klassenstrijd

In het nummer van 26 September van „Indonesia" wordt ons een en ander verteld over het leven van de neger-arbeiders in de Zuid-Afrikaanse goudmijnen. Deze 300 a 400.000 in getal worden als werkvee gebruikt en verdienen een loon, waar ze nauwelijks van rond kunnen komen. Zij hebben in 50 jaar geen loonsverhoging gehad. De enkele keer dat zij in staking gingen werd deze met militaire machtsmiddelen onderdrukt.

Onlangs is er onder hen weer een staking uitgebroken, om een loonsverhoging van 2 s. en 6 d. op 10 shilling per ploeg, omdat de prijzen der levensmiddelen enorm gestegen waren. Deze staking was georganiseerd door de Mijnwerkersvakvereniging en werd door de politie-autoriteiten weer gewelddadig onderdrukt, waarbij doden en gewonden vielen.

Indonesia schrijft hier verder over: Terwijl de staking haar hoogtepunt beleefde, kwam volgens de „Manchester Guardian" de Inheemse Vertegenwoordigende Raad in Pretoria bijeen voor een der gewone vergaderingen. Deze raad bestaat, behalve uit enkele Europese ambtenaren, uit 16 Afrikaanse leden, waarvan 12 gekozen en 4 benoemd. Zij is de officiële spreekbuis van de Afrikaanse bevolking van meer dan 8.000.000 zielen. Toen de leden van deze raad in hun zitting in diverse nieuwsbladen lasen, dat de politie 6 Afrikaanse mijnwerkers had doodgeschoten en dat de eerste Minister de staking niet serieus nam, waren zij zo verontwaardigd, dat zij unanimen een resolutie aannamen, dat zij voor onbepaalde tijd op reces zouden gaan hangende een verklaring van de Regering, wat zij denkt te doen om de vele discriminatiewetten tegen de Afrikaanders op te heffen. Hier heeft dus het enig erkende vertegenwoordigende lichaam van Afrikaanse leiders in het openbaar geweigerd om met de Regering samen te werken. Volgens de „Manchester Guardian" is dit een situatie die tenzij de regering tijdig concessies doet zich gemakkelijk laat ontwikkelen tot een zeer gevaarlijke crisis.

Ook in Afrika beginnen zich maatschappelijke veranderingen te voltrekken.

Er heeft zich daar een moderne industrie ontwikkeld. De omliggende gebieden, Portugal, Oost-Afrika, Rhodesia en Nyasaland komen de arbeiders, om in de mijnen te werken. Ze zijn, gedurende de periode, dat ze in de mijnen werken, van hun familie gescheiden. Ze leven in de ellendigste omstandigheden.

Al eerder maakten we melding van solda-riteitsstakingen, waaraan ook looneisen gekoppeld waren in andere mijnen, o.a. in de kopermijnen in Rhodesia.

In alle koloniale gebieden, worden de arbeiders uitgebuit op een wijze, die wij ons nauwelijks kunnen voorstellen. Het gebrek aan ontwikkeling, het analafetisme, de gehele primitieve gedachtegang van de inlandse bevolking maakte dit mogelijk. Maar evenals de ontwikkeling van de indu-

strie in de niet-koloniale wereld voor de arbeiders de voorwaarde schiep voor het ontwaken van hun klassebewustzijn, zo zal het ook in de koloniën geschieden. De moderne industrie maakt van de inlanders die hun landje bebouwen en daarin een bestaan vinden, loonarbeiders, die geen individuen op zichzelf meer kunnen zijn, maar die tot een groot leger van arbeiders worden. Het werkvolk in de mijnen wordt meestal geronseld uit de dorpen, ze worden bijeengebracht in loodsen, onder de slechtste hygienische omstandigheden. Zij moeten zeer hard werken, terwijl de beloning gering is en zeker nooit toereikend om weer het gezin bij elkaar te brengen. Onder deze omstandigheden wordt de solidariteit en het klassebewustzijn geboren, ook bij de primitiefste volkeren.

Het kapitaal zelf schept „de gevaarlijke situatie." Door de ontwikkeling van het kapitaal ontstaat de mogelijkheid tot organiseren en we kunnen uit het bericht in Indonesia dan ook lezen, dat de Afrikaanse mijnwerkers ook hun organisaties hebben. Hoofdzak is, dat we zien, dat de uitgebuitenen in de koloniën zich beginnen te roeren, in verzet komen en de stuwende kracht worden voor een massa-beweging, die de imperiale bourgeoisie in haar winstmakerij bedreigt. Het koloniale systeem begint te wankelen, in Br. Indië, in Afrika en in Indonesië, waar het nu de vorm heeft aangenomen van een strijd om de nationale zelfstandigheid.

In Indonesië zien we, dat de leiding van die strijd in handen is van intellectuelen en de inlandse bourgeoisie, maar die strijd had nooit die omvang kunnen aannemen, als hij in zijn oorsprong niet gesteund had op de grote massa van arbeiders uit de kapitalistische ondernemingen.

Hoe het ook zij, de tijden van ongestoorde onbegrensde uitbuiting door de kapitalisten en van hoge dividenden voor die heren, is voorbij. Dat het kapitaal zich daar niet zo maar bij neer zal leggen, is duidelijk.

De ministers zelf zijn financieel geïnteresseerd bij Indische ondernemingen, Koninklijke Petroleumtrust, Indische cultures, Indische spoorwegen, Java-Bank enz.

Volgens berekeningen waren in Nederlands-Indië voor de oorlog ongeveer 4 miljard gulden belegd, die jaarlijks voor 1929 ongeveer 400 miljoen gulden opleverden. Deze geweldige winsten konden natuurlijk alleen gemaakt worden, doordat men de inlandse bevolking op de sterkste wijze uitbuitte en onderdrukte.

Meer dan ooit heeft het Nederlandse kapitaal behoefte aan grote winsten om zich te kunnen herstellen van de slagen, die het zowel in Indië als in Nederland moest incasseren! Nu minder dan ooit kan het daarom toestaan, dat de Indonesiër zich zijn positie bewust wordt en voor zijn rechten opkomt, ja er zelfs vrijheid op na durft te houden en daarvoor vechten wil!

Daarom gaan de troepen naar Indonesië,

daarom zal het voor niets terugdeinzen als het er om gaat zijn winsten te beveiligen. Want de koloniën stellen de bourgeoisie in staat winsten te maken, zoals ze die in eigen land nooit kunnen boeken. Churchill maakte eens de opmerking: Als we de Inheemse arbeidskrachten even hoog zouden waarderen als onze eigen arbeidskrachten wat zou er dan met onze buitenlandse investeringen gebeuren?

Terwille van die buitenlandse investeringen zal de bezittende klasse met alle mid- delen trachten de inheemse arbeidskrachten er onder te houden. En toch zal haar dit op den duur niet gelukken. De massa- beweging in Indonesië, de stakingen in Zuid-Afrika zijn er de bewijzen van. We hebben er in dit artikel al op gewezen, dat de industriële ontwikkeling in het kapitalistische systeem de arbeiders noodzaakt de strijd aan te binden tegen hun overheersers. En die strijd gaat door, alle onder- drukkingsmaatregelen ten spijt.

Waar uitgebuite arbeiders in opstand komen tegen hun uitbuiters, zijn wij solidair met hen. Daarom zijn wij tegen de uit- zending van troepen naar Indonesië, waar de arbeidsslaven van Holland gedwongen worden te vechten voor de bourgeoisie tegen hun klassegeloten. In onze solidari- teit vinden onze strijdende klassegeloten in de koloniën hun ruggeleuning.

In 't kort

In de verschillende berichten in vrijwel alle dag- en weekbladen wordt steeds maar weer gehamerd op de noodzakelijkheid harder en meer te werken om zodoende meer te kunnen produceren, meer te kunnen exporteren teneinde in het bezit te komen van de dringend benodigde deviezen, waarvoor dan weer goederen in het buitenland kunnen worden aangekocht. Bij de behandeling van de Rijksbegroting werd medegedeeld, dat de uitvoering van het vlootprogramma door een tekort aan deviezen werd vertraagd.

Duidelijk blijkt dus, dat de arbeider, die harder en meer gaat werken, de regering helpt om zoveel te vlugger oorlogsschepen vliegtuigen enz. in het buitenland te kopen en deze arbeider dus medehelpt aan een instrument om het laatste beetje cultuur op onze aardbodem te vernietigen. Dat hij bovendien zijn buikriem zoveel mogelijk moet aanhalen, vinden de heren niet zo heel belangrijk, dat moet hij voor de „wederopbouw" van zijn „Vaderland" over hebben. Dat de vakverenigingsleider Kuipers voor zijn reizen naar Moskou en Canada ook wat deviezen gebruikt is natuurlijk bijzaak.

V.-S.V.-Zaansreek

Weekeind 12-13 Oct. in de zaal van de speeltuin „Het Oosten" Oostzijde tegen- over Schoolmeestersstraat, Zaandam.

Programma in Spartacus nr. 37. Brood, drinkbekers en suiker meenemen.

Voor overnachters: Dekens meenemen.

19 October 1946

Prijs 15 cent

6e Jaargang - No. 42

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS"

Redacteur:
TJEERD WOODSTRA

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Alle gelden naar Uitgeverij „De Vlam"
postgiro 168797 te Amsterdam

Een dubbeltje op z'n kant

De Parijsche conferentie heeft na het verdrag met Italië ook het verdrag met Roemenië goedgekeurd.

Het is geen overeenkomst wel te verstaan, maar met 15 stemmen voor en 6 stemmen tegen (van het Slavische blok) werd het verdrag aangenomen. Dat simpele feit laat, als geen ander, zien, hoe wankel de gehele wereldsituatie is, zonder te kunnen zeggen, wanneer en hoe het dubbeltje op zijn kant zal vallen. Het rolt maar voort, omdat allen er belang bij hebben, dat het zijn evenwicht niet verliest. Men begrijpt nu beter, waarom er weken en weken gestreden is om de procedure bij 't stemmen om de strekking der te nemen besluiten en dergelijken. Want als er eenmaal besluiten zijn genomen worden daarmee ook de stemmers verplicht zich er aan te houden. Of zijn er weer achterdeurtjes, waardoor men zich aan de genomen besluiten zal kunnen onttrekken, zoals het Veto-recht bij de Uno? Al deze dingen maakten op de Vredesconferentie een punt van strijd uit, voordat het tot besluiten kwam en er wordt verder om de uitleg en de uitvoering der besluiten gestreden, nadat de verdragen zijn goedgekeurd. Het verdrag is dus nog minder stabiel dan een dubbeltje op zijn kant!

De 6 stemmen van het Slavische blok vertegenwoordigen de bij de stemming verliezende partij. Wat heeft dit blok door het aangenomen verdrag verloren? De kapitaalsrechten van de Verenigde Naties in Roemenië moeten worden erkend. Voor een tijd van 18 maanden zullen de handelsbetrekkingen tussen Roemenië en V. N. landen op voet van gelijkgerichtheid, dus zonder belemmeringen door de Roemeense staat, worden gehandhaafd. En tenslotte zal er vrije scheepvaart op de Donau zijn.

Maar nu komt de uitvoering van het genomen besluit. Het bericht hierover in de kranten vermeldt: Het verdrag moet thans nog door de Grote Vier worden goedgekeurd en door de betrokken staten zelf worden geratificeerd. Indien het wordt getekend moeten drie maanden na- dien de Russische troepen het land hebben verlaten. Verder: „Namens Yogo-Slavie zeide Kardelj, dat zijn land de

internationalisatie van de Donau niet kon aanvaarden, tenzij hierin vrijwillig door de oeverlanden werd toegestemd. Hij eiste een groter aandeel van Yoegoslavië omdat meer dan 50% van het stroomge- bied in zijn land ligt.

Het zijn allemaal struikelblokken, die reeds de eerste dag te zien zijn en er zullen nog meer bijkomen. Toch zal men van beide zijden trachten zo veel mogelijk de formele gang van zaken lopende te hou- den, maar of het tot praktische uitvoe- ring komt, hangt niet af van het genomen besluit, maar van de machtsverhoudingen zoals die in dat gebied aanwezig zijn. Ten slotte is ook deze vraag weer niet los te maken van de machtsverhoudingen tus- sen het slavische en het westerse bloc. Naar hetzelfde gezichtspunt moet ook het Centraal-Europeesch probleem, de vraag hoe de toestand in Duitsland zal worden, bekeken worden.

In November zal de Raad van de Grote Vier het Duitse probleem onder de ogen zien. Hier botsen de belangen van de grote machten onmiddellijk op elkaar, want hier heeft elk der bezettende landen een gebied in handen, dat ze zelf beheer- sen. Terwijl Roemenië door Rusland be- heerd wordt en het de vraag is, welke concessies aan het Westerse bloc gedaan zullen worden, gaat het in Duitsland er om of de grote machten een gezamenlijke grondslag kunnen vinden waarop dat land weer als een geheel in de wereld- productie kan worden opgenomen. Het plan van de Grote Drie (Amerika, Engeland en Rusland) in Potsdam ontworpen, was daarop gericht. Maar we mogen er wel aan herinneren, dat uit de rede van Byrnes in Stuttgart gebleken is, dat Ame- rika zich niet meer aan de afspraken van Potsdam gebonden voelt en zijn eigen gang wil gaan. Ook Engeland heeft zich

hierbij aangesloten. Wat in de practijk wil zeggen, dat men er niet meer op re- kent, samen met Rusland tot een gemeen- schappelijke opbouw van het economische en politiek leven van Duitsland te ko- men. Dat Duitsland ook in de toekomst in twee gedeelten uiteenvalt en dat ieder voor zich in het door hem beheerste ge- bied zijn posities gaat uitbouwen. En toch vraagt juist het economische leven van Duitsland, dat het weer als een geheel gaat werken. Men zal dus ook goed doen, niet achteloos aan de pogingen, die door de raad van de Grote Vier worden on- dernomen, voorbij te gaan.

Er is overigens behoefte genoeg aan dat- gene wat Duitsland de wereld zou kunnen leveren. Dat blijkt ook uit de belangstel- ling die van Nederlandse zijde wordt ge- toond bij het ter tafel brengen van het „Duitse vraagstuk".

„Het Handelsblad" schrijft in een artikel „Onze Duitse belangen" hierover:

„Wij moeten uit Duitsland industriële producten, grondstoffen en onderdelen kunnen importeren om ons eigen produc- tie-apparaat weer op te bouwen. Wij moeten onze land- en tuinbouwproducten erheen kunnen uitvoeren, en om onze in- vesteringen in Duitsland kunnen redden. Wij moeten onze scheepvaarbelangen en ons transitoverkeer langs de natuurlijke waterwegen (den Rijn) en de natuurlijke toegangshavens (Rotterdam en Amster- dam) herstellen en bevrijden van de be- lemmeringen welke daaraan vroeger en zelfs nu nog werden en worden in den weg gelegd door voorkeursmaatregelen voor Duitse havens en spoorwegen. Ne- derlandse elcennaars van fabrieken in Duitsland zullen de gelegenheid moeten krijgen om daar ongehinderd hun zaken te gaan waarmaken."

De „Nederlandse belangen in Duitsland" zien er nu reeds anders uit dan nauwelijks een jaar geleden, toen de kranten gevuld waren met artikelen over de annexatie van Duits grondgebied. Wij herinneren ons nog goed, hoe men er van droomde het Roergebied met Westfalen er bij, te kunnen annexeren en er liefst de Duitse bevolking uit wilde verdrijven. Het was een poging om het Nederlandse imperia- lisme op te blazen, het bleef bij zeebel- len, die vlug genoeg weer uiteenspatten. Vandaag wil men weer zaken doen en zo-

Uit de inhoud:

Wapenstilstand in Indonesië
Proletarische massabeweging
De kneding van den geest
Vliegtuigramp in ons land